



AiA Art News-service

**nrc** 



Ernst van de Wetering (1938) geldt als de grootste Rembrandt-kenner ter wereld.

Foto Vincent Mentzel

# ‘Mijn vriendschap met Jan Six is voorbij’

**Rembrandt-kenner** Kunsthandelaar Jan Six heeft de integriteit van Rembrandt-kenner Ernst van de

# Wetering in twijfel getrokken. De woorden van Six hebben hem „intens geraakt”.

o Arjen Ribbens

17 september 2018 om 18:51

Kunsthandelaar Jan Six heeft hem „misbruikt”. Ernst van de Wetering, de grootste Rembrandt-kenner ter wereld, zegt het tot driemaal toe.

Tot anderhalve week geleden noemde hij Jan Six (40) een vriend. Een vriend die hij de afgelopen jaren intensief hielp bij het toeschrijven van twee onbekende schilderijen van Rembrandt die Six op veilingen kocht. Dankzij die medewerking kon Six de ongesigneerde schilderijen als Rembrandts presenteren.

„De vriendschap is nu uit”, zegt Van de Wetering (80). „Six heeft zijn ware aard getoond; ik weet nu hoe hij kan liegen.”

## VAN DE WETERINGKUNSTKENNER

Ernst van de Wetering (1938), die geldt als de grootste Rembrandt-kenner ter wereld, volgde eerst een opleiding tot beeldend kunstenaar. Na een studie kunstgeschiedenis werd hij in 1968 assistent bij het Rembrandt Research Project (RRP). Vanaf 1993 leidde hij dit project. Met de publicatie van *Rembrandt's paintings revisited, A Complete Survey (2014)* rondde professor Van de Wetering na 46 jaar zijn werk voor het RRP af. Sindsdien probeert hij weer zelf te schilderen.

Ongewild raakte Van de Wetering afgelopen week betrokken bij een ruzie tussen twee kunsthandelaren. In *NRC* betichtte Sander Bijl zijn collega Jan Six afgelopen donderdag van „bedrog”. De onbekende Rembrandt die Six in mei presenteerde, een portret van een roodharige jongeman, zouden Six en Bijl in december 2016 op een veiling bij Christie's samen proberen aan te kopen. Volgens Bijl speelde Six „dubbelspel” door het doek heimelijk met een anonieme investeerder te verwerven. Six ontkent dat ooit sprake is geweest van zo'n afspraak.

Bij *Pauw* herhaalde Six zijn eerder in *NRC* gedane uitspraak dat Sander Bijl op het spoor van de Rembrandt is gekomen doordat Van de Wetering aan Bijls

vader, de restaurator Martin Bijl, zou hebben verteld over Six' ontdekking in de Christie's catalogus.

Bij *Pauw* zei Six ook dat Van de Wetering hem „met de rug tegen de muur heeft gezet”. Hij zou hem hebben „gedwongen” om zijn vrijdag gepresenteerde tweede Rembrandt-vondst (een verbeelding van het bijbelse tafereel *Laat de kinderen tot mij komen*) door Martin Bijl te laten restaureren.

Met die aantijgingen heeft Six zijn integriteit bezoedeld, zegt Van de Wetering. Gezeten aan zijn keukentafel zegt hij dat beschuldigingen hem „intens hebben geraakt”.

Heeft u Six bedreigd uw medewerking aan de restauratie van 'Laat de kinderen tot mij komen' in te trekken als hij het schilderij niet door Martin Bijl zou laten opknappen?

Van de Wetering: „Dit is al net zo'n idioot verwijt als dat ik mijn mond voorbij heb gepraat. Wie mij kent, weet dat ik zoiets nooit zou doen.

„Bijl was ook niet de eerste restaurator die ik bij dit schilderij begeleidde. *Laat de kinderen tot mij komen* is in de zeventiende eeuw voor zeker de helft overgeschilderd. Het is een extreem moeilijke klus om het oorspronkelijke schilderij van Rembrandt bloot te leggen. Eerst heeft een Britse restaurator dat geprobeerd. Maar op bezoek in Londen constateerde ik met een microscoop dat de klus voor deze man te moeilijk was.”

En toen heeft u Bijl aanbevolen?

„Ja. Samen met Martin Bijl heb ik de afgelopen veertig jaar vele Rembrandts gerestaureerd. Ik ken geen restaurator die zo gewetensvol en met zoveel kunsthistorische kennis moeilijke opgaven tot een goed einde weet te brengen. Bijl is ook moedig. Hij heeft de *guts* voor zo'n radicaal overgeschilderd doek als *Laat de kinderen tot mij komen*.”



De Rembrandt vondst die Jan Six vrijdag presenteerde in de Volkskrant: 'Laat de kinderen tot mij komen', een jeugdwerk. Het schilderij is in de 17de eeuw voor ongeveer de helft overschilderd. De rode verf op de oorspronkelijk paarse mantel van Jezus is voor de helft weggekrabd. Foto De Lakenhal  
In de Volkskrant zei Six vrijdag dat de restauratie niet soepel verliep.

„Dat is niet waar. De reden dat Six het schilderij vorige week bij Bijl heeft weggehaald heeft alles te maken met financiën. Volgend jaar november moet het schilderij komen te hangen op een tentoonstelling in de Lakenhal in Leiden. Six vroeg Bijl om het komend jaar bijna continu aan het schilderij te werken. Omdat dat impliceerde dat hij zijn bedrijf min of meer *on hold* moest zetten, vroeg Bijl om compensatie. Toen ontplofte Six.”

Blijft u betrokken bij de restauratie?

„Mijn geweten zegt dat het eigenlijk zou moeten. Alle kennis die Bijl en ik hebben opgedaan gaat anders verloren. Maar na wat er afgelopen week is gebeurd, verwacht ik niet dat Six me nog zal vragen.

„Onlangs ben ik gefilmd in het restauratie-atelier. Op dat stukje film zeg ik iets waardereinds over het schilderij. Vóór de uitzending van *Pauw* van afgelopen vrijdag liet Six me vragen of dat mocht worden uitgezonden. En dan stelt hij vervolgens in hetzelfde programma mijn integriteit ter discussie. Dat iemand die ik als een vriend beschouwde zo vals kan zijn, heeft me diep geraakt. Onder het mom van geposeerde vriendschap heeft hij me al die jaren waarschijnlijk alleen maar gebruikt. Ik merk dat ik niet de enige ben die het daar nu moeilijk mee heeft.”

U heeft anderhalve week geleden Six opgeroepen om met Bijl te schikken. Heeft u van hem een reactie gehad?

„Nee.”

Welke is de belangrijkste van Six' Rembrandt-vondsten?

„*Portret van een jongeman* is een routineus gemaakt portret, dat weinig reden tot vreugde geeft. Omdat het om een fragment van een veel groter doek gaat, is het een vreemd ding – iets tussen een Rembrandt en een non-Rembrandt in. Toen Six die ontdekking in mei met zoveel heisa presenteerde, kreeg ik de eerste twijfel over hem. *Laat de kinderen tot mij komen* is een geweldige vondst. Dat doek toont een fase in de ontwikkeling van de jonge Rembrandt. Onder de overschildering zit een heel bijzonder schilderij. Waarschijnlijk onvoltooid, maar niet zo onvoltooid dat het na restauratie ontoonbaar is.”